

Традиційна українська форма знахідного відмінка як засіб забезпечити точність та однозначність фахових текстів

Показано, що форма знахідного відмінка на -а (-я) назв чітко окреслених неістот чоловічого роду однини II відміни у контекстах, які не виражають частинності, мети і тимчасовості користування, збереглася та природно відновилася в літературній мові попри штучні обмеження протягом майже 60 років. Доведено, що доцільно повернутися до активного її вживання у фахових текстах, щоб забезпечити їх точність і однозначність.

Ключові слова: фаховий текст, суб'єкт, об'єкт, прямо-перехідні дієслова, знахідний відмінок, родовий відмінок.

«Мова всіма своїми способами вимагає, щоб бути ясною»
І. Огієнко [1, с. 204]

Основними вимогами до фахових текстів є їхня точність та однозначність. У разі дотримання цих умов читач може без додаткових зусиль правильно сприйняти і зрозуміти думку автора. Істотно заважають цьому протилежні напрями психічних процесів під час складання та сприймання тексту, які детально описала видатна лінгвістка Н. Непийвода: «Автор, знаючи, яке слово в його реченні має основний зміст, дуже часто поспішає відразу ж написати саме це слово. Таким чином на початок речення потрапляють слова, що їх автор у внутрішньому мовленні логічно наголошує. А читач, навпаки, шукає логічно наголошене слово в кінці – або перед крапкою, або перед комою, якщо це межа між частинами складного речення. Така одна з особливостей сприймання писемного тексту. Ось і виходить суперечність між автором і читачем: автор говорить одне, а читач розуміє інше» [2, с. 38]. Отже, авторові фахового тексту треба подбати про те, щоб читач легко зрозумів написане, і тут у пригоді стає порядок слів у реченні.

У зв'язку з цим розгляньмо речення з **прямо-перехідними дієсловами**, які активно використовуються у фахових текстах. У таких реченнях дуже важливо чітко відрізнити **суб'єкт**, яким може бути як істота, так і неістота (*див.* Прим. 1), від **об'єкта** (*див.* Прим. 2), яким також може бути істота чи неістота. Порівняймо два варіанти речення з різним порядком слів:

1. *Практика підтвердила новітню загальну теорію.*
2. *Новітню загальну теорію підтвердила практика.*

Обраний варіант залежить від того, на чому хоче наголосити автор: перше речення підкреслює той факт, що практика підтвердила саме новітню загальну теорію, а не, скажімо, попередні емпіричні залежності, а друге – наголошує на тому, що новітню загальну теорію підтверджено саме практично, а не, наприклад, комп’ютерним моделюванням.

Як відомо, в українській мові порядок слів вільний, тобто члени речення не мають свого постійного, фіксованого місця [5, с. 301]. Проте зворотний порядок слів (*див.* Прим. 3) доцільно застосовувати лише за умови, що читачеві легко відрізнити прямий додаток від підмета через різні відмінкові закінчення слова у знахідному та називному відмінках, що властиво, зокрема, іменникам жіночого роду.

Коли ж ідеться про іменники – назви неістот чоловічого роду однини II відміни, у яких закінчення називного і знахідного відмінків збігаються (*див.* Прим. 4), постає неоднозначність. Наприклад, із речення «*Локомотив перекинув вагон*» важко зрозуміти, що перекинуло що. Однак багато читачів уважатимуть, що **семантичний суб’єкт** – *локомотив*, а **семантичний об’єкт** – *вагон*, оскільки слово *локомотив* стоїть на першому місці, а отже, позначає семантичний та граматичний суб’єкт. Щоб забезпечити точність та однозначність тексту, Н. Непийвода радить «у випадках, де важко розрізнити суб’єкт і об’єкт, ...вдаватися до так званого прямого порядку слів (спершу – суб’єкт, потім – об’єкт), щоб читач довго не думав, хто є хто» [2, с. 40]. Наприклад:

неправильно	правильно
резервуар заповнив газ	газ заповнив резервуар
висновок підтвердив результат	результат підтвердив висновок
декрет затвердив уряд	уряд затвердив декрет

Не відкидаючи цієї рекомендації, хочемо запропонувати інший спосіб, що ґрунтується на наявності двох форм знахідного відмінка назв неістот чоловічого роду однини у функції об’єкта: форми, співвідносної з формою називного відмінка (перша форма), і форми із закінченням **-а**, співвідносної з формою родового відмінка (друга форма) [3, с. 67]. Основні тенденції розвитку цих форм викладено у працях І. Вихованця [3], [6], [7]. Їх також досліджувала В. Юносова [8, с. 56–70]. Сьогодні науковцям України стала доступна праця І. Огієнка [1, с. 200–241], видана ще 1969 р. і присвячена цьому питанню.

Мета статті – довести можливість і доцільність уживання у фахових текстах **форм знахідного відмінка із закінченням -а (-я) для назв чітко окреслених неістот чоловічого роду однини II відміни** у контекстах, які не виражають частинності, мети й тимчасовості користування.

У нашій роботі [9] наведено огляд виникнення та розвитку цих форм. Як відомо, будь-який іменник чоловічого роду однини II відміни має у знахідному відмінку форму з нульовим закінченням (далі – нуль-форму [9]), яка збігається з формою називного відмінка, наприклад: *бачу автобус, бінокль, будинок, вітер, декрет, документ, дощ, дуб, закон, лист, мороз, ніж, олівець, плуг, протокол, сніг*. Ця форма є найдавнішою. Згодом у назвах чітко окреслених неістот, тобто охоплюваних зором речей, деталей, частин тіла, різних мір, місяців, днів тижня тощо [5, с. 301], виникла друга **змістово еквівалентна** форма із закінченням **-а (-я)** (далі – А-форма [9]), наприклад: *бачу автобуса, бінокля, документа, дуба, листа, ножа, олівця, пальця, плуга*. Ця А-форма знахідного відмінка збігається здебільшого з формою родового відмінка тих самих іменників, якщо остання має закінчення **-а (-я)** [10, с. 51].

У своїй праці [6] І. Вихованець довів, що в словосполучках *читаю листа й узяв бінокля* вжито знахідного, а не родового відмінка, тимчасом як у *нема листа та нема бінокля* – саме родового. Річ у тім, що «в реченні з однаковою синтаксичною будовою іменники різних родів мають той самий відмінок» [6, с. 94]. Тому, замінивши іменник чоловічого роду іменником жіночого або середнього, можна легко з’ясувати відмінок. Отже, з прямо-перехідними дієсловами *читаю* й *узяв* маємо знахідний відмінок (бо *читаю книжку, узяв крісло*), а в заперечній конструкції – родовий (бо *нема книжки, нема крісла*) [6, с. 93].

На думку вчених, виникнення А-форми спричинила саме **потреба розрізнити форми підмета і прямого додатка**, які через фонетичні зміни здавна збігалися [8, с. 56–57]. Спочатку вона виникла для назв істот і повністю замінила для них архаїчну нуль-форму. Згодом А-форма почала за аналогією заступати нуль-форму в назвах чітко окреслених неістот чоловічого роду II відміни, форма родового відмінка яких закінчується на **-а (-я)** [1, с. 201–203].

Складніша ситуація з іменниками чоловічого роду однини II відміни, які в родовому відмінку закінчуються на **-у (-ю)**. Зазвичай це назви **нечітко окреслених предметів**, що їх не можна охопити зором, які не мають чітких меж, збірні поняття, території, речовини, явища, почуття, дії, стани, ознаки, ігри, абстрактні поняття тощо [5, с. 301]. Загалом такі іменники мають лише нуль-форму знахідного відмінка, оскільки, як уважає І. Вихованець, «форми із закінченням -у не проникли в знахідний відмінок саме через те, що не могли спергтися на паралель у назвах істот» [7, с. 33]. І. Огієнко зазначає, що процес заступання в українській мові нуль-форми А-формою «дуже частий і дуже сильний, і він усе побільшується. І тому він часом вривається і до тих слів, які нормально мають у родовому -у» [1, с. 239]. Іменників,

які в родовому відмінку закінчуються на -у (-ю), за аналогією вживають у чітко окресленому значенні в А-формі, наприклад: *скінчив університет або скінчив університета, читав декрет або читав декрета* тощо (тут і далі в цитатах і прикладах виділення наші. – М.Г.) [10, с. 51], оскільки закінчення -а (-я) «має властивість уконкретнювати та індивідуалізувати» [11, с. 44]. Назви речей зовсім неформальних (збірних, абстрактних) можуть мати у знахідному відмінку форму -а (-я) тільки в значенні персоніфікації: *спитав вітра, покликав мороза* тощо [10, с. 51].

З огляду на викладене вище термінологічно правильно називати цю другу форму знахідного відмінка саме А-формою. Такий термін повністю відповідає позначуваному поняттю і чітко показує, що, по-перше, форма знахідного відмінка може мати тільки закінчення -а (-я) незалежно від закінчення родового відмінка, а по-друге, що в усіх розглянутих нами конструкціях з прямо-перехідними дієсловами маємо знахідний, а не родовий відмінок.

Сьогодні ніхто не заперечує, що «у розмовному мовленні та в різних жанрах художньої літератури обидві форми звичні», проте чомусь роблять висновок, що в «науковому й офіційно-діловому стилях родовий у функції знахідного не вживається» [8, с. 70]. Наведені в нашій роботі [9] численні приклади з фахових, зокрема ділових, наукових і навчальних, текстів «золотого десятиріччя» спростовують цей висновок. Даємо ще деякі приклади.

Приміром, вислови, що стосуються листування, подано в академічному словнику за редакцією А. Кримського та С. Єфремова [12] саме в А-формі: *написати листа кому; надписати листа; вкласти листа в ко(н)верт; віднести цього листа на пошту; послати кому листа поштою; поставити (віддати, принести, привезти) листа, кому (куди) призначено; одержати (дістати, відібрати) листа; повідомте мене, що одержали листа; пропоную (наказую) вам негайно, одержавши цього листа, виїхати до...; відповідаючи на листа вашого* тощо. Так само вжито А-форми і в деяких термінологічних сполуках: *законопроект змінено; законопроект подано на затвердження до Раднаркому; ухвалювати, ухвалити проект; Дав заставного листа на хату; Жінка має право вимагати розлучного листа за леда-слово; Академія присудила за Грінченкового словника нагороду* тощо.

У Словнику правничої мови [13] подано такі юридичні словосполучення: *анатомувати, патрати, розтинати, розчиняти трупа* (с. 3); *заводжувати (заводити) закона* (с. 11); *розтягати, розчиняти (трупа)* (с. 19); *розпечатувати, розпечатати (листа)* (с. 19); *послати листа з посланцем, з нарочним* (с. 76); *долучати до пазву документа*

(с. 151); *писати, списати (протокола)* (с. 190); *скласти (списати) акта на місці* (с. 190); *скласти проекта* (с. 190).

Відомий український правознавець й історик М. Василенко (1866–1935) ужив у назві своєї праці, яка вперше вийшла 1926 р. в *Записках Соціально-Економічного Відділу УАН* і перевидана 2006 р. [14], саме А-форми: «Як скасовано Литовського Статута».

У нашій статті [9] подано численні приклади з мовознавчих праць О. Курило, Є. Тимченка, С. Смерчинського та інших. Найпоказовішим з них є такий: *Підносить прикметника й прийменник, коли його повторити і перед речівником, і перед прикметником...* [15, с. 141]. Щоб логічно наголосити підмет *прийменник*, авторка вдалася до зворотного порядку слів. Якщо ж поставити прямий додаток *прикметник* у нуль-формі, речення взагалі стане малозрозумілим, бо важко буде відрізнити прямий додаток від підмета.

На початку 30-х рр. ХХ ст. у Радянській Україні почався «наступ» на ті особливості української мови, які відрізняли її від російської. Однією з них була А-форма знахідного відмінка. Проте А-форма під час «золотого десятиріччя» настільки узвичаїлась, що її спочатку де-не-де вживали навіть «борці з націоналістичним шкідництвом». Наприклад, у своїй сумнозвісній статті «Викоренити, знищити націоналістичне коріння на мовному фронті» А. Хвиля, зокрема, писав: «Отже, потрібно: ... ж) видати спеціального документа, який би всі ці питання всебічно охопив і забезпечив цілковитий дальший розвиток української радянської культури на мовному фронті дійсно більшовицькими шляхами, так, як вчив нас Ленін, як цьому вчить нас тов. Сталін» [16, с. 130].

Після введення «Українського правопису» 1933 р. А-форму було суттєво обмежено і через це у фахових текстах, де потрібно було поставити семантичний об'єкт перед семантичним суб'єктом, почали активно вживати неприродних для української мови пасивних конструкцій з дієсловами на -ся. Наприклад, замість природного українського вислову *вала обробляє різець, вироблений з...*, де семантичний суб'єкт *різець* – підмет, а семантичний об'єкт *вал* – прямий додаток в А-формі, почали писати *вал обробляється різцем, виробленим з...*, де семантичний об'єкт *вал* став підметом, а семантичний суб'єкт *різець* – додатком в орудному відмінку. Щоб показати напрям технологічного процесу (сама *різець обробляє вал*, а не навпаки), прямо-перехідне дієслово *обробляти* замінено його пасивною формою на -ся.

Проте суто українська А-форма збереглася і в наш час почала природно відновлюватися. Скажімо, її можна побачити в окремих сучасних фахових текстах, а також іноді в чинних українських нормативних документах.

Наприклад, в українському перекладі другого видання фундаментальної праці провідного американського словникаря Сидні І. Лендау (Sidney I. Landau) [17] ужито значної кількості А-форм не тільки від назв побутових предметів: *зняти капелюха* (с. 177); *кидає молота сильно* (с. 208); а й від наукових термінів: *дав у першому виданні показника індоєвропейських коренів* (с. 101); *купити книжку, компакт-диска чи електронний доступ* (с. 103); *подає такого реєстра* (с. 113); *якщо префікса означено в тому самому сенсі* (с. 118); *він має подивитися ключа до вимови* (с. 125); *може допомогти означити терміна* (с. 209); *проаналізувати цитатну картотеку чи корпус* (с. 212); *створити справді високоякісного словника неможливо* (с. 216); *коли написано кожного зразка* (с. 289); *дати комусь право правити текста* (с. 307); *просто відмовляються розглядати запита* (с. 324); *складає списка* (с. 332); *скласти графіка роботи* (с. 338); *спочатку використовувала правописника* (с. 423).

У п. 4.6 чинного нормативно-правового акта [18] читаємо: *Такий суб'єкт направляє до Міністерства юстиції України відповідного (що?) листа, підписаного керівником ... і далі: Якщо протягом доби після підписання (чого?) листа про повернення нормативно-правового акта на доопрацювання його не буде отримано уповноваженим працівником суб'єкта нормотворення, Міністерство юстиції України може відправити (що?) листа поштою.* В останньому прикладі двічі вжито терміна *листа*: перший раз це родовий відмінок, а другий – це А-форма знахідного відмінка.

На сайті http://nkrzi.gov.ua/uk/activities_nkrzi/ruling2012/1347950305/ Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, розміщено її рішення від 14.09.2012 № 460, у п. 2 якого вжито саме А-форми: *Департаменту регулювання та ліцензування в установленому порядку направити листа до Міністерства оборони України з позицією НКРЗІ.*

Отже, попри штучні обмеження протягом майже 60 років, у сучасній українській літературній мові А-форма активізувалася. З огляду на це маємо всі підстави використовувати її у фахових (зокрема ділових, наукових, науково-популярних, навчальних) текстах. Адже недоцільно протиставляти фахову мову мові художньої літератури та засобів масової інформації, вводячи штучні, нічим не обґрунтовані обмеження на природні українські засоби висловлювання, які змушують авторів уживати невластивих українській мові пасивних конструкцій з дієсловами на *-ся*. Зокрема, А-форма особливо доречна, коли **потрібно відмежувати підмет від прямого додатка**, а також у контекстах для забезпечення мелодійності фрази (вживання закінчення *-а* на стику приголосних чи в разі нагромадження приголосних) [7, с. 33].

Безумовно, «зловживати формою знахідного відмінка на *-а (-я)* не варто» [6, с. 95]. Приміром, не бажано використовувати А-форми знахідного відмінка поряд зі звичайною формою іменника в родовому відмінку або вживати поряд дві А-форми знахідного відмінка, адже збіг однакових закінчень *-а (-я)* заважатиме правильно зрозуміти текст. У таких випадках доцільно використовувати нуль-форму знахідного відмінка [8, с. 63–64]. Наприклад:

неправильно	правильно
<i>відрізнити суб'єкта</i> (знахідний відмінок) <i>від об'єкта</i> (родовий відмінок)	<i>відрізнити суб'єкт</i> (знахідний відмінок) <i>від об'єкта</i> (родовий відмінок)
<i>дати примірника</i> (знахідний відмінок) <i>словника</i> (родовий відмінок)	<i>дати примірник</i> (знахідний відмінок) <i>словника</i> (родовий відмінок)
<i>зрубати дуба</i> (знахідний відмінок) <i>під кореня</i> (знахідний відмінок)	<i>зрубати дуба</i> (знахідний відмінок) <i>під корінь</i> (знахідний відмінок)

Висновки:

1. Форма знахідного відмінка із закінченням *-а (-я)* для назв чітко окреслених неістот чоловічого роду однини II відміни у контекстах, що не виражають частинності, мети й тимчасовості користування, постанала свого часу через потребу відрізнити підмет від прямого додатка в реченнях із прямо-перехідними дієсловами й є однією зі специфічних ознак синтаксису сучасної української мови.

2. Ця А-форма природно збереглася у живому мовленні й відновлюється в сучасній літературній мові попри штучні обмеження протягом майже 60 років.

3. Доцільно активно вживати А-форми у ділових, наукових, науково-популярних і навчальних текстах, оскільки саме вона забезпечує точність і однозначність речень із прямо-перехідними дієсловами, бо сприяє чіткому розмежуванню підмета і прямого додатка та дає змогу уникати неприродних для української мови пасивних конструкцій з дієсловами на *-ся*.

1. *Огієнко І.* Наша літературна мова / Іван Огієнко (Митрополит Іларіон) ; упоряд., авт. передм. та комент. М. С. Тимошик. – К. : Наша культура і наука, 2011. – 356 с.

2. *Непийвода Н. Ф.* Сам собі редактор: Порадник з української мови / Наталія Непийвода. – К. : Українська книга, 1998. – 240 с.

3. *Вихованець І.* Теоретична морфологія української мови: Академ. граматики укр. мови / Іван Вихованець, Катерина Городенська ; за ред. І. Вихованця. – К. : Унів. вид-во «Пульсари», 2004. – 400 с.

4. *Українська мова.* Енциклопедія / редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та інші. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Укр. енцикл., 2004. – 824 с.

5. Ющук І. П. Українська мова / І. П. Ющук. – К. : Либідь, 2003. – 640 с.
6. Вихованець І. Р. Родовий чи знахідний відмінок? // Культура слова. – 1989. – Вип. 37. – С. 93–95. – URL: <http://www.kultura.movy.org.ua/KM/pdfs/Magazine37-24.pdf>.
7. Вихованець І. Р. Синтаксис знахідного відмінка в сучасній українській літературній мові / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1971. – 120 с.
8. Юносова В. О. Варіантність відмінкових закінчень іменників у сучасній українській літературній мові / Валентина Юносова. – К. : Знання України, 2003. – 126 с. – URL: http://bdpu.org/philological_faculty/Ukr_mova/Yu_nosova/monografiya.pdf.
9. Гінзбург М. Про форми знахідного відмінка в українських фахових текстах / Михайло Гінзбург // Українська мова. – 2012. – № 4. – С. 29–40.
10. Синявський О. Норми української літературної мови / Олекса Синявський. – Львів : Українське видавництво, 1941. – 363 с.
11. Матвієнко О. Назовна та родова форма знахідного відмінка // Збірник державних центральних курсів українознавства. – Х. : Радянська школа, 1930. – Вип. 3. – С. 43–56.
12. Російсько-український словник (1924–33) / за ред. А. Кримського, С. Єфремова [Електронний ресурс]. – 2007. – URL: <http://r2u.org.ua/>.
13. Російсько-український словник правничої мови (Понад 67.000 слів) / Праця Правничо-Термінологічної Комісії при Соціально-Економічному Відділі Академії Наук ; голов. ред. А. Ю. Кримський ; УАН. Збірник Історико-Філологічного відділу, № 41. – К. : Друкарня УАН, 1926. – 228 с.
14. Василенко М. П. Як скасовано Литовського Статута (з історії кодифікації західно-руського та українського права) // Вибрані твори : у 3-х т. – К. : Юридична думка, 2006. – Т. 2 : Юридичні праці. – С. 286–354.
15. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови / Олена Курило. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 303 с. – (Передрук видання 1925 р.).
16. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду : документи і матеріали / упоряд.: Лариса Масенко, Віктор Кубайчук, Оріся Демська-Кульчицька. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. – 399 с.
17. Сидні І. Лендау. Словники: мистецтво та ремесло лексикографії / Сидні І. Лендау ; пер. з англ. Ольги Кочерги. – К. : К.І.С., 2012. – 480 с.
18. Порядок подання нормативно-правових актів на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та проведення їх державної реєстрації [Електронний ресурс] // Затв. наказом Мініюсту України від 12.04.2005 № 34/5 (з останніми змінами згідно з наказом Мініюсту України № 2035/5 від 25.08.2011). – URL: <http://rada.gov.ua/>.

Примітки

Примітка 1. **Істоти та неістоти** – це два розряди об'єктів позамовної дійсності, назвами яких у мові є іменники, протиставлені один одному за граматичними ознаками. **Істоти** – це живі створіння (люди, представники тваринного світу, включаючи й найпростіших), а **неістоти** – усі інші предмети і явища. У граматиці розрядам **істот** і **неістот** відповідає категорія **істот/неістот**, а «розрізнявальним... засобом слугує формально-морфологічна диференціація знахідного відмінка» [3, с. 97–98]. Як відомо, граматичний поділ іменників на **істоти/неістоти** частково не збігається з природознавчим поділом об'єктів позамовної дійсності на живі та неживі. Наприклад, до морфологічної категорії **істот** належать також назви померлих (*покійник, мрець*), міфічних створінь

(*відьма, лісовик*), деяких страв (*індик, оселедець, рак*), шахових фігур, карт (*ферзь, валет*), а до **неістот** – назви рослин (*дуб, жито, ячмінь* тощо), сукупностей людей і тварин (*загін, народ, натовп, полк, стадо, товариство, череда, юрба* тощо).

Примітка 2. **Суб'єкт** (від лат. *subjectum*, букв. підкладене) та **об'єкт** (від лат. *objectum* – предмет) – це семантичні та граматичні категорії. **Семантичний суб'єкт** означає істоту чи неістоту, про які повідомляють у реченні, а **семантичний об'єкт** – істоту чи неістоту, на які спрямований процес (дія або стан), що його (її) звичайно подають дієсловом. **Грамматичні суб'єкт і об'єкт** як формальні категорії синтаксису зазвичай називають **підметом** та **прямим додатком** відповідно [4, с. 422, 660–661].

Примітка 3. За прямого порядку слів у простому реченні зазвичай першим стоїть підмет, другим – присудок, а після присудка – прямий додаток; узгоджене означення стоїть перед, а неузгоджене – після означуваного слова; обставини способу дії, міри і ступеня стоять перед присудком. Інший порядок слів називають зворотним [5, с. 301].

Примітка 4. Іван Огієнок вважав, що «десь ще в праслов'янській добі, в мові давньослов'янській знахідний відмінок (акузатив або коротко – **А**) іменників чоловічого роду втратив у однині своє окреме від відмінка називного (коротко – **Н**) закінчення, чому тепер ані одна слов'янська мова не має його... Це відразу поставило мову в дуже скрутне положення, бо мова завсідги свідомо прямує до повного й легкого розрізнення (диференціації) всіх відмінків їх закінченнями. Справді, коли трапилося, що **Н** і **А** мають зовсім однакову форму, тоді це викликає часте непорозуміння і в нашій мові, бо ми не можемо відразу й без надуми знати, де саме маємо підмета (суб'єкта), а де прямого предмета (об'єкта)» [1, с. 200].

Подано до редакції 25. 10. 2013 р.

Ginzburg Mykhailo.

The traditional Ukrainian accusative form as the means to ensure accuracy and clarity of professional texts.

It is shown that the form of the accusative case on **-a (-я)** of the names of clearly defined inanimate objects of masculine singular II declension in contexts that do not express partitivity, purpose and temporary use, is preserved and naturally restored in the literary language despite the artificial restriction for about 60 years. It is advisable to return to its active use in professional texts in order to avoid passive constructions with verbs on **-ся**, which are unnatural for Ukrainian language, and to ensure the accuracy and clarity of the sentences with direct transitive verbs owing to explicit discrimination between the subject and the direct object.

Keywords: professional text, subject, object, direct transitive verbs, accusative case, genitive case.

Гінзбург Михаил.

Традиционная украинская форма винительного падежа как средство обеспечения точности и однозначности профессиональных текстов.

Показано, что форма винительного падежа на **-а (-я)** названий четко очерченных неодушевленных предметов мужского рода единственного числа II склонения в контекстах, которые не выражают партитивности, цели и временного использования, сохранилась и естественно восстановилась в литературном языке несмотря на искусственные ограничения в течение почти 60 лет. Целесообразно вернуться к активному употреблению этой формы в профессиональных текстах, чтобы избежать несвойственных украинскому языку пассивных конструкций с глаголами на **-ся** и обеспечить точность и однозначность предложений с прямо-переходными глаголами благодаря явному различению подлежащего и прямого дополнения.

Ключевые слова: профессиональный текст, субъект, объект, прямо-переходные глаголы, винительный падеж, родительный падеж.

